

Tehtäviä ja vinkkejä yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille

Nämä harjoitteet on suunniteltu pääsääntöisesti ryhmille, ja olisi hyvä, jos niiden toteuttamisessa auttaisi opettaja tai muu vastaava ohjaaja, joka lukisi ohjeet ryhmälle ja auttaisi ryhmää tehtävien valmistumisessa. Neuvoja ja tehtäviä voi soveltaa esimerkiksi ryhmän koon mukaan. Tehtävät jakaantuvat perinteisiin kirjoitustehtäviin ja esittäviin, teatterimaisempiin tehtäviin. Kaikki tehtävät suositellaan aloittamaan kirjoittamalla ja ajatuksia herättelemällä.

Tehtävä 7 vaatii muita tehtäviä enemmän hiukan järjestäytymistä.

Lavarunouden tekstuaalisia piirteitä

Lavarunoudelle tyypillisiä kirjallisia keinoja ovat esimerkiksi oman henkilökohtaisen elämän muistelu ja läpikäynti ja näiden muokkaaminen taiteeksi. Huomaathan, ettei kaikkien tekstien tarvitse olla totta: lavaruno leikkii usein faktan ja fiktion sekoittamisella, ja voit itse määritellä kuinka paljon runon "minä" vastaa todellista minääsi.

TREENIKIRJOITUSTA POHJALLE:

Paina kynä paperille, ja kirjoita 5-10 minuuttia ajatuksenvirtaa. Pyri pitämään kynä liikkeessä koko ajan.

Voit aloittaa kirjoittamisen esimerkiksi sanoilla "Nyt minä olen...", "Jos voisin, minä..." tai "Jonain päivänä vielä..." Voit tämän jälkeen alleviivata tekstistä asioita tai sanoja, jotka tuntuivat kiinnostavilta. Voit myöhemmin jatkaa kirjoittamista niistä.

TEHTÄVÄ 1: Mun tarina

Tehtävä hyödyntää muistoja ja kirjallisena keinona toistoa ja epäsuoraa elämäkerrallisuutta, jotka ovat lavarunoudelle tyypillisiä piirteitä

Kirjoita kaikista elämäsi kodeista. Aloita kirjoittaminen aina osoiterivistä, esimerkiksi, Hillapolku 8D, Värttinä.

Voit kertoa kodeista aikajärjestyksessä tai missä vain haluamassasi järjestyksessä.

Vaihtoehtoisesti voit myös kirjoittaa esimerkiksi lemmikeistäsi. Kirjoita vähintään kolmesta kodistasi. Lemmikin kohdalla voit osoiterivin sijaan käyttää lemmikin nimeä.

VINKKI: Kokeile myös kirjoittaa aistien kautta: Mitä kuulti? Mitä puhuttiin naapurihuoneessa? Miltä ensimmäinen oma huoneesi tuoksui? Minkälainen on nykyisen kotisi valo?

VINKKI: Voit myös rajata tekstit kertomaan jokaisen kotisi yhdestä huoneesta, esimerkiksi omasta huoneestasi, komerosta tai keittiöstä.

EHDOTUS: Voit halutessasi lähteä jatkokirjoittamaan tätä tekstiä. Haluatko lisätä tekstiisi jotakin, tai kenties karsia? Kokeile kirjoittaa jokaisesta kohdasta vaikka vain 1-3 lausetta?

EHDOTUS: Lukekaa 1-2 kohtaa luokassa toisillenne ääneen vuorotellen (ne jotka haluavat).

[Jatkuu »](#)

Tehtäviä ja vinkkejä yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille

TEHTÄVÄ 2: Toistoruno

Tässä tehtävässä käytetään toistoa tehokeinona.

Kirjoita teksti, jonka jokaisen säkeen (rivin) aloitat sanoilla "en suostu" ja / tai "tahdon".

Tämäntyyppistä tekstiä kuulee erityisesti spoken word -runoudessa, jossa koitetaan vakuuttaa kuulija tai lukija.

VINKKI: Jokaista riviä ei tarvitse aloittaa näillä sanoilla, vaan voit ripotella sanat muuallekin tekstiin.

TEHTÄVÄ 3: Kehumisbattle

Tämä tehtävä ammentaa lavarunouteen usein linkitetystä räp-kulttuurista, ja erityisesti räpin battle-kilpailuista. Tässä tehtävässä ei kuitenkaan ole aikomuksena "laulaa toista suohon", vaan päinvastoin kohottaa ja kannustaa toista.

Kirjoitustehtävänä luokka jaetaan 2-3 hengen ryhmiin. Ryhmässä kirjoitetaan säe kerrallaan, ja jokaisessa säkeessä täytyy ylistää toista. Pyrkikää jatkamaan jostain ajatuksesta, jonka toinen on esittänyt, jotta tekstistä välittyisi kirjoittajien välinen vuorovaikutus. Jos todellisista henkilöistä kirjoittaminen tuntuu vaikealta, voitte keksiä itsellenne roolihahmot, joiden välillä kehumisbattle tapahtuu.

Vaihtoehtoisesti kirjoittamiseen sijaan voitte "battlata" suoraan esiintyen, esiintymispareina. Battlatkaa toisianne kehuen muutama minuutti kerrallaan, ja vaihtakaa sitten pareja.

VINKKI: Liiotelkaa. Kehukaa toista suurennellen ja juhlavasti.

EHDOTUS: Tässä taistelussa ei ole voittavaa osapuolta, vaan kaikki saavat tehtävän päätteeksi isot aplodit.

EHDOTUS: Luokan voi jakaa myös kahteen ryhmään, joissa ryhmät koittavat kilpaa kehua toisiaan.

TEHTÄVÄ 4: "Huonon runouden" poetry slam

Kynnys esittää runoja muiden edessä saattaa olla korkea. Sitä voi madaltaa järjestämällä luokan kesken "huonon runouden" poetry slam -kilpailun, jossa runoesitykselle annetaan sitä paremmat pisteet mitä huonompi se on.

Hyödyntäkää lavarunouden erilaisia keinoja äärimmillen: alku- ja loppusointuja (tai niiden puutetta), ääntelyä, äärensävyjä, elekieltä ja liikehdintää jne. Riippuen kilpailuun käytettävissä olevasta ajasta voitte sopia, että kussakin runossa saa olla esimerkiksi korkeintaan 12 säettä tai sen esittäminen saa kestää minuutin.

Huom. runoille saa hurrata ja taputtaa, mutta buuaaminen on kiellettyä.

Jatkuu »

Tehtäviä ja vinkkejä yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille

TEHTÄVÄ 5: Sanaton dialogi

Jakautukaa pareihin tai pieniin ryhmiin ja valitkaa aihe, jonka pohjalta suunnittelette pienen keskustelutilanteen, jossa ei saa käyttää sanoja. Esittäkää keskustelutilanne muille. Muun ryhmän tehtävänä on arvata, mitä aihetta keskustelunne käsittelee. Voitte sopia saako keskustelussa käyttää ääntä ollenkaan vai perustuuko se kokonaan elekieleen.

VINKKI: Tehtävää voi jalostaa monella tavalla haastavammaksi, esimerkiksi niin, että keskusteluaiheen lisäksi ryhmän jäsenet keksivät itselleen roolihahmot ja muiden pitää keskustelun aiheen lisäksi arvata keitä keskustelijat ovat. Roolihahmot voivat olla todellisia henkilöitä, satuhahmoja jne.

TEHTÄVÄ 6: Puheruno

Tässä tehtävässä pyritään vapauttamaan ilmaisua ja poikkeamaan totutusta runokäsityksestä. Tämä runo tulee kirjoittaa pelkästään puhekieltä hyödyntäen. Kiroilu poikkeuksellisesti sallittu!

Mieti myös, hallitsetko jonkin murteen tai osaatko kirjoittaa, niin kuin mummosi tai vaarisi puhuu? Kirjoita yhdestä näkökulmasta puhekielinen runo ja lausu se muille ääneen.

VINKKI: Kuuntele vaikka, kuinka kaverisi puhuu välitunnilla, tai muistele, mitä puhuit kaupan kassalla, kotona, töissä tai vaikka futistreeneissä pelatessa. Tekstin ei tarvitse olla pitkä, ja se voi olla myös dialogimuotoinen.

TEHTÄVÄ 7: Oma estradi

Tässä tehtävässä tutkitaan ympäröivää tilaa mahdollisena esitystilana ja opetellaan lyhyt tekstinpätkä ulkoa. Suosittelemme tekemään tämän tehtävän viimeisenä, eräänlaisena yhteisenä esityksenä. Tehtävä kestää 15-20 minuuttia ja sen kypsyttelylle kannattaa antaa rauhallista aikaa. Tehtävä etenee niin, että osallistujat kehittävät itselleen mieluisan ajatuksen, opettelevat sen ulkoa, ja esittävät sen kukin vuorollaan ohjaajalle.

VAIHE 1: AJATUKSEN SYNNYTTÄMINEN

Osallistujat keksivät jokainen itselleen yhden sanan tai yhden lauseen. Tämän jälkeen hän opettelee oman sanansa tai lauseensa ulkoa. Osallistuja voi esimerkiksi katsoa ikkunasta ulos, ja löytää sieltä itsellesi yhden mieluisan ajatuksen, tai suunnata katseensa yläviistoon: herätellä itsensä ajattelemaan uudesta näkökulmasta. Esimerkkisana tai lause voi olla: "Ulkona on sateista." Tai: "Sataa, sataa, sataa." Osallistuja painaa lauseen tai sanan mieleensä.

VAIHE 2: ESITTÄMISEN VALMISTELU

Osallistujat etsivät siitä tilasta tai yhdessä sovitulta alueelta tilan tai paikan, joka hänen mielestään sopisi lauseen esittämiseen. Paikka voi olla vaikkapa pöydän alla, portaikossa, ikkunan luona, tuolin päällä, puolapuissa, puun alla, kellarissa, missä tahansa.

Osallistuja voi halutessaan ottaa esitykseen myös jonkun esineen tai rekvisiitan, esimerkiksi hatun, lyhdyn tai jonkun muun tavarahan, jolla voi olla jokin rooli tai tarkoitus ajatusta esittäessä. Esittämisen valmisteluun kannattaa varata ainakin kymmenen minuuttia aikaa.

[Jatkuu »](#)

Tehtäviä ja vinkkejä yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille

VAIHE 3: ESITTÄMINEN

Kun kaikki osallistujat ovat järjestäytyneet omaan paikkaansa, käy ohjaaja vuorollaan satunnaisessa järjestyksessä jokaisen luona, ja kuuntelee osallistujien ajatuksen tai sanan. Ohjaaja ei puutu esitysten sisältöihin millään tavalla, vaan kuuntelee esityksen yksi kerrallaan hiljaa. Osallistuja voi oman vuoronsa jälkeen liittyä ohjaajan seuraan kuuntelemaan ja seuraamaan muiden esityksiä. Kun kaikki ovat esittäneet oman sanansa tai lauseensa, on tehtävä päättynyt.

EHDOTUS: Miettikää, millä tavalla tila vaikutti tekstiisi tai sen esittämiseen. Oliko lauseesi merkitys sama, kuin jos olisit lukenut sen kirjasta? Entäpä miltä tuntui lausua jotakin ulkoa? Minkälainen kokemus tämä tehtävä oli? Mistä ajatukset syntyivät?

VINKKI: Valitsemasi sana voi olla myös itse keksimäsi, tai vaikkapa äänne, vaikkapa: "tu-tum, tu-tum, tu-tum" (kuin rumpu tai sydämenlyönti).